

Bjerrumdiagram for ethansyre

Formål

Eksperimentelt at lave et Bjerrumdiagram for syre-base-parret ethansyre/acetat-ion og undersøge hvordan en pufferopløsning reagerer når der tilsættes en stærk syre.

Indledning

Har man en blanding af middelstærk syre og dens korresponderende base, vil opløsningens pH være afhængig af syrens styrkeeksponent, pK_s , og forholdet mellem koncentrationen af syren, $[HA]$, og den korresponderende base, $[A^-]$. pH kan beregnes ud fra pufferligningen:

$$pH = pK_s + \log \frac{[A^-]}{[HA]}$$

Pufferligningen kan omskrives, så den udtrykkes ved syrebrøken, x_s . Syrebrøken er defineret som:

$$x_s = \frac{[HA]}{c_s}$$

hvor c_s er den totale koncentration af syren.

Teori

Et Bjerrumdiagram kan fremstilles hvis man blander en syre og dens korresponderende base og måler pH-værdierne, samtidig med at man registrerer hvilket forhold man blander syren og basen i.

I dette eksperiment vil vi bruge en 0,1 M ethansyreopløsning og en 0,1 M acetat-ionopløsning.

Kalder vi volumenen af syren for V_s og volumenen af basen for V_b , kan vi beregne $[HA]$ og c_s i vores blandinger.

$$[HA] = \frac{0,1 \text{ M} \cdot V_s}{(V_s + V_b)} \text{ og}$$

$$c_s = \frac{0,1 \text{ M} \cdot V_s + 0,1 \text{ M} \cdot V_b}{V_s + V_b} = \frac{0,1 \text{ M} \cdot (V_s + V_b)}{V_s + V_b}$$

Indsætter man disse to udtryk i udtrykket for x_s , får vi at x_s kan beregnes ud fra:

$$x_s = \frac{V_s}{V_s + V_b}$$

Materialer

Apparatur

- 2 buretter
- Stativ
- pH-meter
- 50 mL bægerglas
- Magnetomrører
- 250 μ L pipette

Kemikalier

- 0,1 M $\text{CH}_3\text{COOH}(\text{aq})$
- 0,1 M $\text{CH}_3\text{COONa}(\text{aq})$
- 2 M HCl

Fremgangsmåde

Del 1

1. Sæt et stativ op med 2 buretter. Mærk den ene burette CH_3COOH og fyld 0,1 M ethansyre i den – husk at nulstille. Mærk den anden burette CH_3COO^- og fyld 0,1 M natriumacetat i den – husk at nulstille.
2. Følg skemaet under 'Resultater' og bland sammenhørende volumener ethansyre og acetatopløsninger i et 50 mL bægerglas og mål pH-værdien – husk omrøring. Notér pH i skemaet.

Del 2

1. Bland 15 mL 0,1 M ethansyre og 15 mL 0,1 M natriumacetat i et 50 mL bægerglas.
2. Mål pH-værdien. Notér i skemaet 'del 2' under 'Resultater'.

Resultater

Del 1

$V_s(\text{CH}_3\text{COOH})$ mL	$V_b(\text{CH}_3\text{COO}^-)$ mL	x_s (beregnet)	pH (målt)
1	19		
2	18		
4	16		
6	14		
8	12		
10	10		
12	8		
14	6		
16	4		
18	2		
19	1		

Del 2

	pH (målt)
I den rene pufferopløsning	
Efter tilsætning af 2 M HCl	

Bearbejdning

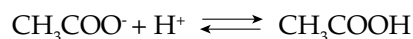
Del 1

1. Beregn x_s for hver af opløsningerne.
2. Lav i Excel en graf med x_s som x-akse og pH som y-akse. Sørg for at akseinddelingen på y-aksen er så fin at du kan aflæse pK_s rimeligt præcist.
3. Aflæs pK_s .
4. Find tabelværdien for pK_s .

	Fundet eksperimentelt	Tabelværdien
pK_s		

Del 2

Vi antager at den tilsatte stofmængde hydroner, H^+ , fra den stærke syre HCl, har reageret fuldstændigt med acetat-ionen i pufferopløsningen:

1. Beregn stofmængden af CH_3COO^- i de 15 mL opløsning.
2. Beregn stofmængden af CH_3COOH i de 15 mL opløsning.
3. Beregn stofmængden af HCl der blev tilsat.
4. Efter tilsætning af HCl antog vi at hydronerne, H^+ , havde reageret fuldstændigt med acetat-ionen, CH_3COO^- . Beregn nu de nye stofmængder af CH_3COO^- og CH_3COOH .
5. Beregn de nye koncentrationer af CH_3COO^- og CH_3COOH .
6. Brug de nye koncentrationer af acetat-ionen og ethansyre, samt den pK_s -værdi du fandt i 'Del 1' til at beregne den nye pH-værdi i opløsningen.

	Fundet ved eksperimentet	Beregnet pH
pH		

Konklusion

Hvad er konklusionen på forsøget?

Fejlkilder

Hvad kan årsagerne være til at den pK_s -værdi du fik, ikke er den samme som tabelværdien?
Hvad kan årsagerne være til at den eksperimentelt fundne pH-værdi ikke er den samme som den beregnede pH-værdi?